

ASPECTE ALE OCUPAȚIEI STRĂINE ÎN FOCȘANI ÎNTRE ANII 1848 – 1856

Dumitru Huțanu

La jumătatea secolului al XIX-lea, întreaga desfășurare a evenimentelor istorice petrecute în spațiul românesc a căpătat, pe lângă firescul, necesarul și obiectivul caracter național, un tot mai accentuat caracter european.

Momentele defînitorii ale epocii – Revoluția Română de la 1848 și Unirea Principatelor Române, Moldova și Țara Românească, de la 1859, prin importanța lor în concertul european al intereselor Marelor Puteri în Orientul continentului, au ascuțit, până la dramatism, redimensionarea hărții politice a Europei, conflictul de interese, lupta diplomatică și modalitatea de rezolvare a chestiunilor disputate, inclusiv prin desfășurarea conflictului armat.

În acest context politic european, Țările Române au fost nevoite să suporte, încă o dată, perioada de ocupație străină, cu întreaga ei încărcătură de vexațiuni politice, economice și sociale.

Problematica epocii a fost dezbătută și reliefată în întreaga istoriografie modernă și contemporană românească.

Paginile de mai jos se constituie doar în completarea imaginii Principatelor Române aflate sub ocupație străină cu mărturii documentare oferite de istoria Focșanilor acelor ani de restriște.

Trupele rusești au ocupat Iașii la 28 iunie 1848¹.

La începutul lui septembrie, în drum spre București, ajung la Focșani. În prealabil, cu același scop al înăbușirii Revoluției române,

---

¹ Dinu C. Giurescu (coord.), *Istoria României în date*, Editura Enciclopedică, București, 2003. <http://cimec.ro> / <http://muzeulvrancei.ro>

o armată otomană de 20.000 de oameni, aflată sub comanda lui Suleiman Pașa, a trecut Dunărea, pe la Giurgiu ².

La Giurgiu, între 19 iulie și 2 august 1848, s-au purtat tratative între Guvernul Provizoriu și Suleiman Pașa ³. Cum înțelegerile stabilite nu au fost acceptate de Înalta Poartă, trupele otomane au înaintat spre Capitală și, la 13 septembrie 1848, au înfrânt eroica rezistență a micului detașament de pompieri din Dealul Spirii. Bucureștii erau ocupați ⁴.

La 15 septembrie 1848, trupele rusești, sub comanda generalului Alexandru Nicolaevici Lüders, trec Milcovul, pe la Focșani, îndreptându-se spre București ⁵. Începe, astfel, o nouă ocupație rusească în Principatele Române care se va prelungi până în 1851.

Revenind la Focșani, îndelunga și apăsătoarea povară a ocupației străine își arăta efectele asupra vieții locuitorilor săi. La 3 septembrie 1848, prin Adresa cu nr. 6842, Starostia Putna se grăbea să comunice Eforiei orașului Focșani – Moldova, înștiințarea primită „*acum, în minutul acesta*”, de la Isprăvnicia Tecuci: „*După cererea Excelenței Sale, Domnului General Danilevski*”, sâmbătă, 4 septembrie, ora 9, „*au a sosi aicea, la Focșani, 25 cazaci și un ofițer*”, pe 5 septembrie încă 168 cazaci, „*cu maiorul și ofițerii lor*”, iar, pe 7 septembrie, „*au a sosi încă 200 cazaci*”.

Pentru primii, Eforia trebuia să pregătească „*25 vedre de rachiu și 10 vaci pentru îndestulare, chiper și oțet sau vin*”. Tot pentru ei și pentru încă 168 de cazaci, din ziua următoare, trebuia să se asigure și „*cvartiruirii în mahalaua târgului*”, urmând ca ceilalți 200 să fie așezați în „*balogane*”. Înainte de sosirea acestora, trebuiau „*prescrise toate casele din cuprinsul orașului*” și pregătite imediat acelea din „*mahalalele despre trahectul drumului Eșii*”. Ofițerul să fie

² *Ibidem*, p. 177.

³ *Ibidem*.

⁴ *Ibidem*, p. 178.

⁵ A. D. Xenopol, *Războaiele dintre ruși și turci în înrăurirea lor asupra Țărilor Române*, Editura Albatros, București, 1997, p. 226.

repartizat „*Ja o casă boierească mai aproape de rohotcă*”, iar maiorul în „*casa D-lui căminar Scarlat Bontăș*”.

În încheiere, starostele Ținutului Putna, aga Constantin Stamatin, solicita ca „*gios iscălitul*” să fie înștiințat „*de cvartiruirea ce au regularisit, spre a nu sta cazacii nici un minut în drum, ci a se îndrepta în minutul sosirii pe la cvartirile lor*”. Pentru îndeplinirea acestor cerințe; recomanda numirea unui „*destelnic*” și să facă tot posibilul „*a nu se produce nici cea mai mică sminteală*”, căci altfel, „*la asemenea întâmplare, pe singura Ea [Eforia - n.n.] o va privi toată răspunderea*”⁶.

Povara încartiruirilor și a obligațiilor de întreținere a trupelor rusești era accentuată de seceta și năvala lăcustelor care pustiiseră recoltele. Sugestivă, prin dramatismul ei, este, în acest sens, jalba a 18 locuitori din mahalaua Grame – Focșanii Munteniei, adresată la 18 martie 1849 Magistratului orașului.

„*De când a venit armia împărătească am ținut în case câte 4 - 5 soldați*” - scriau ei - „*6 locuitori au și fugit pentrucă nu mai aveau cu ce să-i țină, bucatele mâncate de lăcuste, seceta*”. De două săptămâni aveau câte „*doi sau un soldat rus, cu toate acestea ne-am luat pe gânduri și nu știm ce să mai facem. Ne aflăm lipsiți cu totul*”. Pentru întreținerea soldaților erau nevoiți să cumpere mălaiul și legumele.

În atare situație, solicitau Magistratului „*a ne scoate de prin case stătătorii moscali, fiindcă nu mai avem cu ce-i mai hrăni*”⁷.

În 1849, oștirile rusești staționate în Focșanii Moldovei au fost încartiruite în opt hanuri, ai căror proprietari erau Ion Dănălache, hagi Neculai Călin, Țanu, Pompie, Dacu Băcanu, Dăscălescu, Iordache Lupu, hagi Neculai Agachi⁸.

Cum în aceste hanuri erau găzduiți și călătorii care treceau de o parte și de alta a hotarului, proprietarii erau obligați să se conformeze cerințelor adresate de generalul rus Lüders

⁶ Arhiva Muzeului Vrancea (în continuare se va cita: A. M. Vn.), dosar Acte / 1848, inv. nr. 22320, f. 44 – 45.

⁷ *Ibidem*, dosar Acte / 1849, inv. nr. 22321, f. 181.

⁸ *Ibidem*, f. 182.

Departamentelor din Lăuntru din Principate. Aceștia trebuiau să aibă o condică în care să se înscrie toți cei sosiți în oraș, pașaportul sau biletul lor de drum. Documentele de călătorie trebuiau citite „*de mai multe ori, îndestulându-se de toate amănuntele*”⁹.

În 24 de ore, erau obligați să facă cunoscut poliției dacă vine vreun musafir, cu ce scop¹⁰.

Și administrațiile orașului au suportat greaua povară a ocupațiilor rusești. Fondurile afectate depășeau cu mult posibilitățile financiare. Spre exemplu, între 1 noiembrie 1848 - 30 iunie 1849, numai pentru Spitalul rusesc, Magistratul Focșanilor Munteni a cheltuit suma de 11.000 lei, afectată „*obiectelor trebuincioase Lazaretului, pentru reparațiile făcute încăperilor lui și pentru iluminat*”¹¹.

Pentru a se recupera cât de cât din cheltuielile administrațiilor locale pentru trupele străine, cu intenția de a rambursa o parte din sume, Departamentul din Năuntru al Țării Românești a expediat tuturor județelor afectate o Circulară prin care se recomanda ca „*îndată și fără pierdere de mai multă vreme, după ce au plecat Împărăteștile Oști Rusești din cuprinsul aceluia județ, să alcătuiască lista exactă și cu toată deslușirea de toate mobilele, obiecte, vase, măsuri și orice alt până la cel mai mic lucru ce s-au fost înființat din vreme în vreme pentru trebuința acestor știri și s-au primit înapoi*”¹².

Conformându-se, la 1 martie 1852, Cârmuirea de Râmnicu - Sărat a întocmit lista cu obiecte însoțită de dispozițiile pentru vânzarea lor prin licitație, „*pentru recuperarea de visterie a cheltuielilor făcute pentru oștile rusești*”¹³.

După nici doi ani de acalmie relativă, Principatele Române au intrat în vâltoarea evenimentelor europene prilejuite de lupta dintre marile imperii pentru supremație. Cum Principatele au devenit și

⁹ *Ibidem*, f. 142 – 143.

¹⁰ *Ibidem*, f. 145.

¹¹ *Ibidem*, f. 11.

¹² *Ibidem*, dosar Acte / 1851, inv. nr. 22323, f. 3.

¹³ *Ibidem*, f. 5 – 6.

subiect și obiect al disputelor, populația lor avea să suporte, din nou, rând pe rând sau concomitent, o nouă ocupație străină.

Într-o primă fază, Principatele au avut de suportat o scurtă, dar apăsătoare ocupație rusească care a durat până în august - septembrie 1854.

La începutul lui 1853, după convorbirile țarului Nicolae I cu ambasadorul Angliei la Petersburg, intențiile Rusiei de a dezmembra Imperiul Otoman și de a face din Țările Române, Serbia și Bulgaria țări „*independente*”, sub protecția sa, erau vădite ¹⁴.

În februarie 1853, o delegație rusească, în frunte cu Aleksandr Serghievici Nencicov, era trimisă la Constantinopol cu misiunea de a obține unele cereri ultimative privitoare la drepturile supușilor creștini ai Porții Otomane. Tratatul a eșuat, iar Rusia, la 9 mai 1853, rupea relațiile diplomatice cu Înalta Poartă ¹⁵.

La 21 iunie 1853, trupele ruse au trecut Prutul fără o declarație de război făcută puterii suzerane, Turcia, ocupând ulterior Principatele. La 27 septembrie, Sultanul, sprijinit de Franța și Marea Britanie, a adresat Rusiei un ultimatum prin care cerea evacuarea trupelor din Moldova și Țara Românească. Refuzat, Imperiul Otoman declară, la 4 octombrie 1853, război Rusiei ¹⁶.

A început astfel, Războiul Crimeii (1853 - 1856), purtat de Rusia, pe de o parte, și Imperiul Otoman, Marea Britanie, Franța și Regatul Sardiniei, pe de alta.

Sub presiunea Rusiei și în condițiile ocupației rusești, domnii Țărilor Române (Grigore Alexandru Ghica – Moldova și Barbu Știrbei – Țara Românească) părăsesc tronul și se retrag la Viena. Autoritatea în Principate era preluată de generalul rus Andrei de Budberg ca președinte al ambelor Ocârmuiri ¹⁷.

---

¹⁴ L. Boicu, *Austria și Principatele Române în vremea Războiului Crimeii (1853 – 1856)*, Editura Academiei Republicii Socialiste România, București, 1972, p. 73.

¹⁵ *Ibidem*, p. 80 și urm.

¹⁶ *Ibidem*, p. 92 și urm.; A.D. Xenopol, *op.cit.*, p. 270.

¹⁷ *Istoria României în date...*, p. 188.

Concomitent, s-au accentuat intervențiile politice și militare ale Austriei pentru apărarea intereselor sale politice și economice în Principatele Române. După o intensă dispută diplomatică, s-a ajuns la încheierea Convenției turco - austriece de la Boyaciköy, lângă Istanbul (2 / 14 iunie 1854), privind limitarea zonelor de ocupație rusească în Principate ¹⁸.

În urma presiunilor Marilor Puteri europene și a pătrunderii armatelor austriece în Țara Românească, trupele țariste părăsesc Principatele, îndreptându-le pe frontul din Crimeea.

Pe scurt, acestea au fost condițiile politico - militare, interne și externe, sub care Focșanii au cunoscut, mai întâi, o nouă ocupație rusească, apoi, ocupația militară austriacă.

Cu o zi înainte de trecerea Prutului, generalul M. D. Gorceakov semna o „*Proclamație, locuitorilor Moldovei și Valahiei*”. O redăm în întregime pentru că ea se regăsește și în documentele locale, dar, mai ales, pentru că sugerează abilitatea cu care erau învăluite interesele politice ale Rusiei țariste și ajută la o mai clară înțelegere a valorii documentare a mărturiilor locale. Conținutul lor probează limpede nerespectarea celor cuprinse în Proclamație și faptul că obligațiile întreținerii trupelor rusești au revenit, în cea mai mare parte, populației orașului, secătându-i resursele materiale și financiare.

„Proclamație

Locuitorilor Moldovei și Valahiei

Maestatea Sa Împăratul, Augustul meu Stăpân, mi-a poruncit a ocupa pământul vostru cu corpul de armie a căruia comandă a binevoit a-mi încredința.

Nu verim în mijlocul vostru nici cu gând de a ne întinde stăpânirea, nici cu scop de a preschimba așezămintele după care vă oblăduiți și poziția politică pe care v-a chezășuit-o tractate solemne.

¹⁸ I. Nistor, *Ocupația austriacă în Principate (1854 – 1857) după rapoartele lui Coronini*, Academia Română, Memoriile Secțiunii istorice, Seria III, Tom XX, Mem. 7, Editura Monitorul Oficial și Imprimeriile Statului, Imprimeria Națională, București, 1938, p. 6 – 7.

Vremelniceasca ocupație ce sunt însărcinat a face Prințipatelor n-are altă ținire decât aceia a unei de-a dreptul și energică ocrotire în împrejurări neprevăzute și grele, în care Guvernul Otoman, nebăgând în seamă numeroasele dovezi ale unei adevărată alianță, cu care Curtea Imperială n-a încetat a-i da de la încheerea tractatului de la Adrianopol, răspunde la propunerile noastre cele mai drepte prin refuzuri la sfaturile noastre cele mai neinteresate, prin cea mai atingătoare neîncredere.

Cu a Sa îndelungă răbdare, cu a Sa statornică dorință de a păstra pacea în Orient, precum și în Europa, Împăratul se va feri de un război ofensiv împotriva Turciei, pe câte vreme dignitatea și interesele Imperiului Său Îl vor erta.

În ziua în care Maestatea Sa va dobândi satisfacția ce i se cuvine și chezășuirile ce este în drept a cere pentru viitor, Oștirile Sale se vor retrage în hotarele Rosăiei.

Locuitori ai Moldovei și ai Valahiei!

Asemenea împlinesc o poruncă a Maestății Sale Imperiale, declarându-vă că venirea Oștilor Sale în Țara voastră nu vă va impune nici sarcini, nici contribuție nouă; că proviziile de hrană se vor plăti din Casele noastre ostășești la vremea cuvenită și după prețuri ce se vor hotări mai dinainte, în înțelegere cu oblăduirile voastre.

Priviți viitorul vostru fără grijă. Urmați cu bună încredere ale voastre lucrări plugărești și speculații de negoș. Supuniți-vă la legiurile care vă ocârmuesc și la autoritățile așezate, căci prin credincioasa îndeplinire a acestor îndatoriri, veți câștiga cele mai bune drepturi de a vă împărtăși de generoasa îngrijire și de puternica ocrotire a Maestății Sale Împăratului.

20 iunie 1853

*General adiotant al Maestății Sale
Împăratului tuturor Rosăilor
Prințul Gorceakov”¹⁹*

¹⁹ A. M. Vn., dosar Acte / 1853, inv. nr. 22325, f. 38 – 38 verso.

Câteva exemplare tipărite, din această Proclamație, sunt primite, la 24 iunie, de Starostia Putna, două dintre acestea sunt trimise Sfatului orășenesc, „ca să le citească în auzul publicului acestui oraș”²⁰.

În aceeași zi, Starostia înștiința Sfatul Orășenesc, potrivit „*scrisorii particulare*”, primită de la colonelul Cazimir, aghiotantul Domnitorului, „*rânduit cu trecerea trupelor rusești în Principat*”, că, pe 25 iulie, „*adică gioi seara, au a sosi în Focșani vreo 6 polcuri de cavalerie și artilerie*” și să pregătească „*toate cele trebuitoare*” pentru trupe și pentru șase generali, „*osebit de cvartirea domnului general Grafairep*”, căruia să i se atribuie „*cele mai bune case boierești*”²¹.

În aceeași zi, Starostia revine cu o altă Adresă către Eforie, insistând asupra măsurilor ce trebuiau luate pentru pregătirea caselor și hanurilor unde vor fi încartiruiți soldații și ofițerii ruși, a caselor repartizate pentru spitalele rusești, precum întocmirea unei liste cu materialele necesare bunei funcționări a acestora²².

În doar trei zile, cutreierând ulițele târgului, îndreptându-și eforturile numai acestui scop, cei cinci - șase funcționari ai Sfatului Orășenesc au reușit să se achite de noile îndatoriri.

Au stabilit 11 case ale unor locuitori cu mai multă stare pentru încartiruirea ofițerilor, odăile din hanurile orașului pentru trupe, au întocmit, împreună cu negustorii, listele cu materialele și produsele necesare întreținerii acestora. O simplă enumerare a spațiilor afectate încartiruirii este edificatoare: hanul Ionică Corofu – patru odăi, hanul sărdar Burlan – cinci odăi, hanul hagi Dinică – două odăi, hanul Dacului – patru odăi și o dugheană, hanul Neculai Asgachi – șase odăi, hanul Iordache Lupu – opt odăi, hanul Spitalul Proorocul Samoil – șapte odăi, hanul Ioniță Curălea – patru odăi, hanul sluger Ion Corofu – cinci odăi, hanul Ion Dănălache – șase odăi, hanul spătar Gavrilă Stamatin – șapte odăi, han Ignat – șase odăi, hanul Babulin – nouă odăi, han hagi Goleșteanu – trei odăi, hanul Roșu – 12 odăi,

²⁰ *Ibidem*, f. 7.

²¹ *Ibidem*.

²² *Ibidem*, f. 8.

Natan Zărafu – o magazie cu odăile ei, hanul Slaviciului – cinci odăi, han hagi Călin – opt odăi.

Pentru a se evita orice neajunsuri și pentru a li se ușura situația, se recomandă proprietarilor de hanuri să se unească și să cumpere „două magazine particulare – de la marginea orașului, pentru a nu pierde cu ocuparea odăilor”²³.

La începutul lui iulie 1853, Focșanii Moldovei s-au aflat într-o situație deosebită. Oficialitățile ținutului și ale orașului au trebuit să se ridice cu încartiruirea și primirea la înălțimea personalităților militare rusești, în frunte cu generalul Gorceakov, eveniment confirmat de aga Pisoțchi, într-o Adresă trimisă Starostiei Putna.

Însărcinatul Domnitorului pe lângă generalul Pavlov își anunța sosirea la Focșani pe 5 iulie 1853 și solicita pregătirea încartiruirii acestuia „în alie case decât acelea pe unde s-au însemnat cvartiruirea pentru strălucirea sa, cneazul Gorceacov și ceilalți generali”.

Conformându-se, Sfatul Orășenesc înștiința Starostia Putna despre încăperile pregătite la casele unor locuitori de seamă ai orașului, boieri și negustori „pe măsura celor ce urmau a le ocupa vremelnic”²⁴.

Cât de mult grevau bugetul Sfatului Orășenesc Focșanii – Moldovei prezența trupelor străine și cât de sumbru se prefigura viitorul, o probează cheltuielile făcute în numai o săptămână de la prima înștiințare privind sosirea trupelor ruse în Focșani: 2335 lei pentru Spitalul Hogeamului, 117 lei și 37 parale pentru Spitalul Hanul Roș și 3.903 lei și 24 parale pentru Spitalul de la Garabet Murat²⁵.

Pentru înlesnirea comunicării dintre oficialitățile locale și organismele militare rusești ori comandanții trupelor staționate în Focșani, a fost numit translator secretarul Sfatului Orășenesc, Zamfirache Gafencu, basarabean de origine, cu studii superioare făcute la Chișinău, bun cunoscător al limbii ruse.

---

²³ *Ibidem*, f. 10.

²⁴ *Ibidem*, f. 11.

²⁵ *Ibidem*, f. 14 – 19.

În același timp, avea însărcinarea „după trebuinți în traducerea în dialect moldo-român a feluri de hârtii adresate de către Comanduirii oștenești ținutale” și „îndatorirea de privacie” pe lângă Starostie ²⁶.

În drumul făcut de la București spre Iași, la jumătatea lunii iulie 1853, prințul Gorceakov a vizitat „spitalele osteșești” din ambele părți ale orașului. În Focșanii Munteni era însoțit de marele logofăt M. Florescu. Printre altele, poruncește executarea unor „adăugiri la spitalele de la Mănăstirea Sf.Ioan și pitar Alexandrescu”, în termen de trei zile ²⁷.

Efectuate la timp, lucrările au fost plătite din bugetul Magistratului orașului și au costat 1850 lei și 8 parale ²⁸.

Devenit un important centru de staționare și de tranzit al trupelor imperiale, Consulatul rusesc orânduiește și aici, la 27 iulie 1853, o „Secție de poștă pentru corespondențele osteșești”, deservind atât comandamentele militare, cât și indivizii, ca atare ²⁹.

De multe ori, locuitorii orașului, pentru a evita abuzurile soldaților ruși aflați în tranzit, preferau să renunțe la remunerarea serviciilor făcute. O dovedește o chitanță semnată de 65 de locuitori din mahalaua Tăbăcari - Focșani Moldova, care au însumat „12 zile lucrătoare” și au asigurat hrană și găzduire „fără nici o pretenție, pentru pacinica trecere a soldaților” ³⁰.

În fața unei noi situații dificile, creată de sosirea în Focșanii Moldovei, la începutul lui august 1853, a unei comande rusești de 610 oameni, cărora trebuiau să li se asigure găzduirea și hrana, focșănenii dau dovada solidarității, indiferent de situarea lor de o parte sau de alta a hotarului. Multora dintre ocupanți trebuiau să li se asigure și îngrijiri medicale.

²⁶ *Ibidem*, f. 125 verso.

²⁷ *Ibidem*, f. 216.

²⁸ *Ibidem*, f. 217 – 218.

²⁹ *Ibidem*, f. 20.

³⁰ *Ibidem*, f. 21 verso.

Cum cele câteva zeci de case din Focșanii Moldovei, cât de cât mai încăpătoare, de mărunți negustori și grădinari, nu puteau satisface în totalitate obligațiile, s-a apelat la frații de peste Milcov. Cu eforturi deosebite, Sfatul Orășenesc – Focșanii Moldovei abia a reușit să asigure găzduirea a 400 de soldați. Pentru ceilalți 200, a apelat la Magistratul Focșanilor Munteni care a răspuns prompt solicitării ³¹.

Pentru pregătirea localurilor și a materialelor trebuincioase pentru spitalele rusești, Sfatul Orășenesc a cheltuit 2.266 lei la Hanul Ageamu, 117 lei și 24 parale la Hanul Roș și 51 lei și 20 parale la Hanul lui Garabet Murat ³².

Pentru ofițerii și funcționarii superiori ai trupelor au fost repartizate locuințele unor oameni ceva mai înstăriți: praporcicii Careiva, Vasiliev și Gavoroc la spătarul Costache Dumitrescu; praporcicii Motu și Polița la hagi Iordache, dr. Cazani Troifert la Asfadul Boroncea; directorul Spitalului nr. 7 la hagi Toderaș Misir; cancelaria spitalului la slugerul Ion Vasiliu, preotul Sfinduser la Margot Cimir; polcovnicul de cazaci la pitarul Iordache Lupu; porucicii Iadin și Siliveciuv la paharniceasa Morghioala Vidrașcu iar comandantul comandei la comisul Ianoli ³³.

La 21 august 1853, Cârmuirea Județului Râmnicu - Sărat comunica comandantului Spitalelor rusești casele găsite pentru 100 de bolnavi: „*casele doamnei Elenehi, fiica pitarului Vasile Pastia, unde a fost spitalul veneric, odăile catului de sus*” ale casei lui Hristea Visinde, „*casele Mănăstirii Sfântul Ioan, unde a locuit dascălul Constantin, odăile de jos ale hanului pitarului Sterea Economu*” și o parte din odăile Bisericii Sf. Neculai Vechi ³⁴.

Nemaiputând face față cheltuielilor pentru întreținerea spitalelor, Sfatul Orășenesc Focșanii Moldovei s-a adresat

---

³¹ *Ibidem*, f. 31 – 34.

³² *Ibidem*, f. 23 – 28.

³³ *Ibidem*, f. 30 verso.

³⁴ *Ibidem*, f. 59.

Magistratului – Focșani Munteni cu propunerea ca Spitalul nr.2 să fie împărțit în două, asigurându-i-se, astfel, buna funcționare ³⁵.

Avalanșa solicitărilor rusești s-a abătut și asupra Focșanilor Munteni. La 12 august 1853, Departamentul din Năuntru al Țării Românești aducea la cunoștința Cărmuirii județului Slam - Râmnic solicitarea „Ștabului Comandamentului Oștirilor Împărătești” din Corpurile 4 și 5 Infanterie de a se stabili „în Focșanii Valahiei” și de a se pregăti încăperi de spital pentru 100 de oameni. Rezolvarea chestiunii spitalului trebuia comunicată „îngrijitorului Spitalului vremelnice din Focșani”, care, printr-o adresă, solicita Magistratului încăperile de la Hanul Borca ³⁶.

Mai mult, pentru paza magaziiilor cu provizii ale corpurilor rusești de pe malul Milcovului, generalul Enghel Gard solicita Cărmuirii județului Slam - Râmnic șase posturi „de caraule din Miliția pământescă” ³⁷.

Numai în 20 de zile, Magistratul Focșanilor Munteni a cheltuit din bugetul propriu suma de 4.038 lei și 24 parale, pentru reparația localurilor destinate oștilor rusești ³⁸.

Perspectiva iernării trupelor rusești în Focșanii Munteni provoca, încă de la începutul toamnei, îngrijorarea oficialităților locale. Pentru preîntâmpinarea unor situații dificile, previzibile în raport cu starea orașului de la acea vreme, încă din 5 septembrie 1853, Magistratul a stabilit o serie de măsuri pentru „pregătirea localurilor de spital și cartiruire” în timp de iarnă ³⁹.

Prezența Corpurilor 4 și 5 Armată însemna noi și noi eforturi pentru administrația locală, iar pentru locuitori era tot mai sufocantă. Comandantul brigăzii de artilerie solicita Magistratului, la 7 septembrie 1853, „încăperi din zid pentru muniții, pentru soldați, pentru cai”. Raportând cererea la starea și dimensiunea orașului,

³⁵ *Ibidem*, f. 59 verso.

³⁶ *Ibidem*, f. 140.

³⁷ *Ibidem*, f. 112.

³⁸ *Ibidem*, f. 212.

³⁹ *Ibidem*, f. 220 – 221.

recomanda, în situația în care în Focșanii Munteni nu se găseau asemenea încăperi, „să se îndrepte cererea către Focșanii Moldovei care este mai mare de patru și cinci ori decât Focșanii Valahiei”⁴⁰.

Cu mentalitatea de ocupant, generalul rus Zatler poruncea Cârmuirii Slam - Râmnic ridicarea „pe lângă balaganele existente pentru 15.000 cetferte, încă patru, pentru 10.000 cetferte”. Sub presiunea ocupantului, Magistratul Focșani Munteni a întocmit imediat un deviz de lucrări și materiale în valoare de 2.340 lei, prevăzuți doar pentru două asemenea construcții⁴¹.

Firească, fiind sub ocupație rusească, formal, ziua Țarului trebuia marcată și la Focșani, într-un fel sau altul. Astfel, Cârmuirea Județului amintea Magistratului că pe 20 noiembrie era „ziua onomastică a Încoronării Împăratului Rusiei, Nicolai I” și recomanda doar „să se țină la Mămăstirea Sf. Ioan un Tedeum”, la care să participe întreg personalul Magistratului și „boierii orășeni”⁴².

Obligată la evacuarea Principatelor Române, Rusia începea retragerea trupelor. Între 10 decembrie 1853 - 19 ianuarie 1854, conform unui desfășurător primit de Magistrat de la Cârmuirea Județului, pe zile și unități, trupele Corpului 3 Armată Rus au staționat în oraș, una - două zile de repaos. Focșănenii au trebuit să facă noi eforturi pentru întreținerea și hrănirea lor⁴³.

Pentru înlesnirea scurgerii trupelor spre Iași, generalul Vasilievici dispunea Sfatului Focșani Moldova construirea „unui pod, pe crac, [gârla de hotar – n. n.] mai la vale, spre Bahne”⁴⁴.

Sugestive pentru povara suportată în timpul ocupației ruse sunt și câteva documente, disperate, din prima jumătate a anului 1854, după retragerea trupelor din Focșani.

O situație alcătuită de Sfatul Orășenesc Focșanii Moldovei la 26 februarie 1854 consemna faptul că, pentru repararea spitalelor oștenești rusești, până la 1 ianuarie 1854 s-au cheltuit 34.040 lei din

---

⁴⁰ *Ibidem*.

⁴¹ *Ibidem*, f. 221 – 222.

⁴² *Ibidem*, f. 118.

⁴³ *Ibidem*, f. 223 – 227.

⁴⁴ *Ibidem*, dosar Acte / 1854, inv. nr. 22326, f. 44 verso.

care 11.000 lei din visteria Departamentului din Năuntru și 23.044 din fondurile Eforiei Focșanilor Moldoveni ⁴⁵.

Începând cu martie 1854, Focșanii Moldovei au trebuit să suporte o nouă rundă de cheltuieli pentru întreținerea soldaților ruși bolnavi, evacuați din Brăila, Galați și alte localități, staționați aici până la o relativă însănătoșire.

Astfel, în trimestrul al doilea al anului 1854, Starostia Putna a alocat suma de 8.756 lei pentru înființarea unui spital rusec la Odobești, pentru întreținerea spitalelor de la Fabrica de Stearină, Garabet Murat, Monac Crâmlău, Scarlat Bontaș și Școala Publică, toate din Focșani ⁴⁶.

Existența numeroaselor spitale rusești punea în pericol și sănătatea publică a orașului. Pentru prevenirea unor epidemii în rândul soldaților ruși bolnavi și răspândirea lor în rândul populației, așa cum a făcut-o pe toată perioada ocupației, Sfatul Focșanilor Moldovei era nevoit să cumpere, aproape lunar, câte o mie de oca de var „*pentru presărarea prin ieșiri*” și dezinfecția localurilor ⁴⁷.

Numeroase sunt jalbele negustorilor, meseriașilor și altor localnici care nu și-au primit drepturile cuvenite pentru serviciile făcute oștilor rusești în timpul ocupației orașului. La 12 februarie 1854, spre exemplu, breslele de lemnari și pietrari se plâneau că nu le-au fost răsplătite eforturile făcute „*vremelnicului oștenesc spital rusec*” pentru întregul an 1853, însemnând 533 de zile lucrătoare, decât cu infima sumă de 233 lei ⁴⁸.

Când s-a putut, Sfatul Orășenesc plătea o parte din despăgubiri. Așa a procedat la 30 martie 1854 cu negustorii Gheorghe Ianole (2.529 lei), Năstase Tatovici (3.199 lei) și cu bresla zidarilor și dulgherilor (6.039 lei) ⁴⁹.

⁴⁵ *Ibidem*, f. 46.

⁴⁶ *Ibidem*, f. 50 – 52.

⁴⁷ *Ibidem*, f. 43 verso.

⁴⁸ *Ibidem*, f. 44 – 45.

⁴⁹ *Ibidem*, f. 47.

Zeci de dosare, cu sute de asemenea cereri, ajungând până la jumătatea anului 1859, se regăsesc în arhive, mărturiile incontestabile ale eforturilor făcute de populația și administrația locală în scurta și atât de apăsătoare ocupație rusească.

La toate acestea, s-au adăugat abuzurile, furturile și agresiunile fizice ale unor soldați ruși. Mărturiile sunt numeroase. Dăm doar două exemple care ilustrează pagubele făcute intereselor obștești. La 21 martie 1854, Sfatul Orășenesc Focșanii Moldovei informa Starostia Putna că cișmigii „*neconținut se tânguiesc Sfatului acesta că de către soldații ruși, cu neconținere, se sparg lacătele și ușile de pe la cișmelele din oraș, ba, încă, zidurile stricându-se și olanele*”⁵⁰.

La 2 iunie 1854, cișmigii se plâneau Sfatului că „*la ciușmeaua Proorocul Samoil, în urma dărâmurilor făcute de soldații ruși trebuie pentru reparații 300 cărămizi, 2 cărușe nisip și 50 oca de var*”⁵¹.

Odată cu toamna anului 1853, se prefigura o nouă ocupație străină a Principatelor Române – cea austriacă.

La 27 septembrie / 9 octombrie 1853, sprijinit de Franța și Anglia, sultanul Turciei a adresat un ultimatum Rusiei prin care-i cerea evacuarea trupelor din Principate. Câteva zile mai târziu, la 4 / 16 octombrie 1853, Turcia a declarat război Rusiei. Era începutul Războiului Crimeii (1853 - 1856). În aceste condiții și sub presiunea Austriei, Rusia a început, tergiversând pe cât posibil acțiunea, retragerea trupelor în iulie - august 1854 din Țara Românească și în august - septembrie 1854 din Moldova⁵².

Presiunile Austriei s-au intensificat după încheierea Convenției austro - turce la Boyaciköy (2 / 14 iunie 1854), prin care Austria era autorizată să ocupe Principatele Române în cazul evacuării trupelor imperiale rusești, cu condiția unei presiuni crescânde asupra Rusiei prin care să se obțină și să se grăbească evacuarea⁵³.

---

⁵⁰ *Ibidem*, f. 204.

⁵¹ *Ibidem*, f. 105.

⁵² *Istoria României în date...*, p. 188.

⁵³ I. Nistor, *op.cit.*, p. 8 și urm.

Austria, de comun acord cu guvernul otoman, se angaja să restabilească în Principate starea legală, statornicită prin vechile capitulațiuni, să nu încheie nici o înțelegere cu Rusia și să-și retragă trupele după încheierea păcii între Poartă și Rusia.

Contând pe sprijinul autorităților locale pentru încartiruirea și aprovizionarea trupelor sale, Austria se obliga să respecte dreptul de proprietate, legile, cultul și obiceiurile pământului.

Aflată în război, Rusia a acceptat retragerea pentru că, în această situație, teritoriul Principatelor Române, aflat în componența Imperiului Otoman, devenea neutru și-i oferea posibilitatea aruncării tuturor forțelor sale militare disponibile pe fronturile Crimeii.

Observând graba cu care Austria pregătea ocupația, turcii au realizat faptul că s-au pripit cu semnarea Convenției de la Boyaciköy, pentru că, odată eliberate de ocupația rusească, Principatele reintrau în vechile lor raporturi cu Poarta și, ca atare, ocupația austriacă nu-și mai avea rostul.

Cu iluzia de a ajunge înaintea austriecilor și a deveni unici stăpâni în Principate, turcii se grăbesc să treacă Dunărea, la 27 iulie 1854. Cu 2.000 de oameni, la 7 august, Iskinder Pașa ocupa Bucureștii. Sosit aici, a doua zi, Halim Pașa lansa o Proclamație către bucureșteni, făcută, cum spunea Sadik Pașa, „*în mod intenționat pentru austrieci*”. La 28 august, intra în București și Omer Pașa. Lansă și el o Proclamație, de data aceasta adresată locuitorilor Țării Românești. Sadik Pașa era numit comandant al pieții București iar Derviș Pașa comisar special al Porții în ambele Principate⁵⁴.

Concomitent, a început și pătrunderea trupelor austriece. După o secătuitoare ocupație rusească, românii aveau să suporte, încă trei ani, dubla și apăsătoarea povară a întreținerii trupelor austriece și otomane.

Odată cu trecerea trupelor imperiale peste Milcov, din diplomație și cu intenția subînțeleasă de a aminti că Principatele sunt încă sub suzeranitatea otomană, alinându-și întrucâtva și orgoliul rănit

⁵⁴ L. Boicu, *op.cit.*, p. 138 – 145.

de ocupația austriacă, comisarul special al Porții, Derviș Pașa, adresa și el o Proclamație locuitorilor Moldovei:

„Moldovenilor,

Măria Sa Împărătească Sultantul, Grațiosul vostru suveran, în înalta și părintească Sa îngrijire către toți supușii săi, fără nici o distincție, a binevoit a vă da o nouă dovadă despre bunăvoința Sa, primind a mă numi Comisarul său împărătesc în ambele Principate, ca să veghez la fericirea voastră și să restabilez ordinea care din nenorocire s-a tulburat prin nedreptatea și arbitrarul Guvernului rusesc.

Dându-vă în cunoștință despre astă Grațioasă hotărâre a Măriei Sale Împărătești, mă grăbesc a vă face cunoscut ceea ce urmează:

Înalta Poartă, având încheiată o Convenție Spețială cu Guvernul Măririi Sale, Împăratul Suveran al Austriei, precum încheiasse mai înainte cu guvernul Franței și Marii Britanii, sunt dator a vă informa că, după cuprinderea mai sus zisului act, puteri militare austriene intră provizoriu în amândouă Principatele. Prezența acestor trupe în Moldova nu trebuie nicidecum să vă neliniștească, fiindcă ele intră ca niște trupe ale unia dintre Puterile prietene și aliate Înaltei Porți. Nu vor fi nicicum ca o sarcină pentru dvs., fiindcă ele vor plăti cu isactitate și în bani gata tot ce vor avea trebuință ca să cumpere în țară.

Rușii, părăsind cu desăvârșire Principatele, starea de mai înainte a țării trebuie restabilită și Înălțimea Sa, Prințul Ghica, a primit ordinul ca să vie și să primească cârma administrației Sale.

Vechile privilegii și imunități sunt și vor fi totdeauna păstrate și veți vedea că păstrarea acestor privileje nu isvorăște de loc din tractatele care se află acum anulate ci din solitudinea binevoitoare și părintească a Măririi Sale Împăratului Sultantul, Augustul nostru Suveran, a cărui onoare și glorie sunt foarte mult interesate întru acestea.

Moldovenilor,

Țara voastră a suferit mult, însă, sub egida protectoare a Grațiosului nostru Suveran, toate vor intra iară în starea lor normală.

Până ca împrejurările să îngăduie o dezvoltare mai fericită, suntem datori a urma de a vă supune legilor care vă cârmuiesc și a păstra pentru ele acel sentiment de respect, care este atât de neapărat la fericirea și la prosperitatea unei țări. Cu astă condiție nimic nu va fi mai lesne și mai plăcut decât de a menține ordinea și liniștea publică, asupra căroră Augustul nostru Suveran m-a însărcinat a veghea cu îngrijire.

Puiu toată încrederea mea în sentimentul dvs. de devotament și de credință către Maiestatea Sa Imperială, iubitul nostru Suveran și în legitima dvs. dragoste către țara în care v-ați născut.

Comisarul Împărătesc Otoman,

General de Divizie Derviș

În 17 septembrie 1854

București”⁵⁵.

Sigur, dintr-un sentiment de ușurare, ca urmare a retragerii trupelor rusești și dintr-o firească formalitate cerută de apartenența la Imperiul Otoman, locuitorii Focșanilor expediau la București, Adresa cu nr.1708 din 23 octombrie 1854:

„Înalt Excelenței Voastre Derviș Pașa,

Comisia ambelor Principate

Românii, locuitori ai orașului Focșani, se folosesc de fericita sosire a Excelenței Voastre pentru a vă aduce urările lor, ei sunt voioși că acum, prin acest norocit prilej, să poată exprima toate sentimentele de recunoștință și de supunere ce păstrează Grațiosului lor Suveran care, în a Sa nemărginită îngrijire, v-au trimis pe Ecscelența Voastră ca să alinați durerile unui popul ce mult au suferit.

Primiți, dar Ecscelență, cu bunătate, urările noastre iar ele sunt dovadă a unei adevărate supuneri și a unei sincere recunoștință”⁵⁶.

⁵⁵ A. M. Vn., dosar Acte / 1853, inv. nr. 22325, f. 117.

⁵⁶ *Ibidem*, f. 118.

Pentru a nu fi mai prejos, poate din orgoliu, apropiindu-se de Moldova, din tabăra de la Măxineni, comandantul avangardei otomane, Mehmet Sadîk Pașa, „slobozea în țară” [Moldova – n.n.] și el o Proclamație. Firesc, primii care iau cunoștință de aceasta sunt focșănenii:

„Moldovenilor,

Din ordinul Ecsceleței Sale, Mareșalului Ahmet Pașa, trupele Augustului nostru Suveran și Domn intră astăzi pe pământul Moldovei.

Șederea noastră în România v-a făcut distiplină, duhul și sentimentele soldaților noștri. Cunoașteți poruncile Înălțimei Sale, Generalismul Omer Pașa. care consistă întru a întrebuița toate mijloacele ca să împace toate cererile miliare cu siguranța locuitorilor, ca să ușureze cât va sta prin puțină sarcina războiului.

Aveți încredere în noi și la fiecare zi de trebuință adresați-vă la Șefii Detașamentelor care vor fi în localitățile voastre. Protecția ce va fi acordată și dreptate vi se va face, dar și voi fiți devotați și grăbiți a servi trupele Mărinimosului nostru Imperator și nu alergați a călca legile războiului, căci veți fi pedepsiți cu severitate și fără întârziere, vă înștiințez despre aceasta, intrarea trupelor noastre nu trebuie de loc a micșora zelul de a servi trupele Măriei Sale , Imperatului Austriei, puternicul aliaț al Imperiului Otoman. Noi alergăm împreună la aceeași țintă și aceeași primire trebuie să se facă acelora care vor împreună cu noi să vă restabilizeze proprietățile și să vă asigure fericirea.

Moldovenilor,

Noi simțim ca și voi rălele ce aduce războiul, dar dreptele voastre plângeri trebuesc făcute asupra acelora care le-au provocat, iar nu asupra celor care vor să aducă pacea și să o restabilească pe bazele dreptului și justiției.

Dumnezeu îi mare și drept. El judecă oamenii și popoarele după faptele lor iar după dânsule îi pedepsește și le răsplătește.

Mehmet Sadîk

Comandantul Avangardei otomane

Măcsineni

24 octombrie 1854”⁵⁷.

La doar o săptămână după această Proclamație, Starostia Putna a primit o înștiințare de la Cărmuirea Râmnicu - Sărat privind oștile otomane „*ce vin din Valahia și trec în Moldova*”. Împreună cu „*marsuful*” [plan al deplasării trupelor pe zile și localități – n. n.] pentru perioada 4 – 13 noiembrie, în care era cuprins și Focșanii Moldovei, știrea era transmisă și Sfatului orășnesc.

Potrivit Adresei, îndestularea trupelor otomane va fi asigurată de Starostia Putna, Sfatului revenindu-i obligația de a asigura încartiruirea lor. Ca atare, recomanda Sfatului „*Să se îngrijească din vreme ..., să deosehească cvartiruirea oștilor austriece în giumătate a orașului și la sosirea acelor otomane să reguleze cu bună chibzuință a lor cvartiruire, fără cât de puțină nemulțumire a oștilor și împovărare a unora din orășeni*”⁵⁸.

Povara obligațiilor care s-au abătut asupra orașului s-a resimțit din plin încă din prima zi a sosirii trupelor turcești în Focșanii Moldovei. În afara încartiruirii trupelor, Sfatul Orășnesc s-a aflat în fața dificilei obligații de a repara și pregăti clădirile destinate amenajării spitalelor pentru 400 de bolnavi. Costurile depășind posibilitățile locale, Starostia Putna s-a adresat Departamentului din Năuntru, care a înaintat-o domnitorului Moldovei. La rândul său, acesta „*a binevoit a avansa Starostiei suma de 6000 lei*”⁵⁹.

Pe lângă localuri pentru spital, prin „*dr. Anser al trupei otomane*”, se solicita de „*a i se pune la dispoziție încăperi din oraș pentru spălatul albiturilor și uscatul lor*”, necesare bolnavilor turci⁶⁰.

La 11 noiembrie 1854, beizadeaua Grigore Sturdza, „*Șeful Statului Major al Armiei Împărătești Otomane*”, a solicitat Starostiei Putna, pentru „*cvartiruirea oștilor turcești în Focșani*”, 350 de case și grajduri pentru 180 de cai. Solicitarea era transmisă de Masa

⁵⁷ *Ibidem*, f. 119.⁵⁸ *Ibidem*, f. 120.⁵⁹ *Ibidem*.⁶⁰ *Ibidem*, f. 119 verso.

oștenească, organismul înființat de Starostia Putna pentru rezolvarea tuturor chestiunilor legate de încartiruirea și aprovizionarea trupelor străine.

Se recomanda Sfatului „*să se îngrijească dinainte și a avea gata amume însemnate casele arătate*”, de asemenea de grajdurile orașenilor, stabilite pentru adăpostul cailor.

Cunoscând posibilitățile locale și cum numărul cailor ce trebuiau adăpostiți ajunseser la 530, sugera, în cazul când „*nu se găsesec în oraș, să se înființeze [grajduri – n.n.] la Orbeni și Gugești*”⁶¹.

Ocuparea Principatelor Române de armatele austriece a debutat cu ordinul de mobilizare a Armatei a III-a și a IV-a, emis de împăratul Francisc Iosif, la 21 iunie 1854. Comanda trupelor era încredințată generalului Hess. La rândul său, generalul Johann von Coronini - Cronberg, comandantul Corpului de armate sârbo - bănățean a primit ordinul de ocupare a Țării Românești, evacuată de trupele rusești, cu misiunea de a restabili ordinea legală și de a numi la București un Consiliu de regență favorabil domnitorului Barbu Știrbei și credincios Austriei⁶².

La 11 august 1854, arhiducele Albrecht, comandantul Armatei a III-a, i-a comunicat generalului Coronini ordinea de bătaie a trupelor. La 24 august, generalii Kalik și Dumont îl anunțau pe Omer Pașa că armata austriacă avea ordin să ocupe linia București – Buzău – Focșani, iar armata turcă trebuia să se retragă la sud de linia menționată. Prin acest ordin, orașul de pe Milcov avea să cunoască încă una dintre cele mai apăsătoare perioade ale existenței sale – ale ocupației austriece, cu toate consecințele ce aveau să decurgă din această stare⁶³.

La 13 august 1854, generalul Hess a trimis lui Coronini instrucțiunile pentru ocuparea succesivă a Munteniei. La 16 august, Împăratul semna decretul de numire a generalului Coronini drept comandant suprem al trupelor. Acestea primesc ordinul de pătrundere

---

⁶¹ *Ibidem*, p. 120.

⁶² I. Nistor, *op. cit.*, p. 13.

⁶³ L. Boicu, *op. cit.*, p. 152.

în Muntenia. Cu acest prilej, generalisimul Hess lansează o Proclamație către locuitorii Principatelor, redactată în limbile franceză și română:

„Locuitori ai României și Moldoviei !

Potrivit unei Convenții care s-a încheiat între Majestatea Sa, Preaînduratul meu Domn și Împărat și între Înalta Poartă Otomană, trupele împărătești austriece intră în Principate. Ele au a vă scuti de necazurile rezelului și a vă aduce iară binecuvântările păcii. Primiți, așadar, cu dragoste și încredere chezășuirile acestea ale liniștei și siguranței voastre viitoare, iar ele vor merita aceia prin purtare, solidă prin rânduială, totdeauna dovedită și prin disciplină.

Privilegiile care vă sunt asigurate de Înalta Poartă rămân în deplină putere, totuși aștept din partea dregătoriilor voastre tot ajutorul trebuit: în privința încazerilor și provizionării trupelor pentru a căror trebuință va urma totdeauna despăgubiri, iar din partea poporului liniște și rânduială, pentru că orice tulburare sau și numai amenințarea acelei prin oameni sau partide răsculătoare se va pedepsi și cu toată asprimea legii.

Toate dregătoriile se încunoștiințează prin aceasta că de astăzi înainte în toate privințele să se îndrepte la Comandamentul denumit de Majestatea Sa pentru trupele din amândouă Principatele Danubiene și Contele Coronini sau organelor militare de el imputernicite.

*În 18 august 1854
Supra-comandantul
Armatei 3 și 4
Generalul de Artilerie
Baron Hess”⁶⁴*

Coronini avea în subordine pe generalii Paar, comandantul trupelor din Moldova, Alemann, comandantul trupelor din Țara

⁶⁴ I. Nistor, *op. cit.*, p. 11.

Românească, Popovici, comandantul pieței București, Blumenkoom, comandantul pieței Iași ⁶⁵.

La 5 septembrie 1854, împăratul Austriei numise un Consiliu ministerial în Principate, avându-l ca președinte pe Hess, Alexandru Boch – ministru de Interne, generalul Grüne, Ritter von Boumgartner – ministru de Finanțe și generalul Kempen - ministrul Poliției ⁶⁶.

Coloanle trupelor austriece au trecut granița Țării Românești între 19 și 22 august 1854, îndreptându-se spre București, avansând pe măsura retragerii trupelor ruse, pentru a se evita contactul nemijlocit cu acestea. Coronini a intrat în București pe 6 septembrie, de unde înștiința Sfatul Administrativ al Moldovei că va trece granița Principatului pe 16 septembrie ⁶⁷.

La cererea lui Coronini, Sfatul Administrativ al Munteniei îl delega pe colonelul Ion Voinescu în calitate de comisar pe lângă Comandamentul Armatei de ocupație austriacă ⁶⁸.

La 14 septembrie 1854, Budberg trecea frânele administrației moldovene Sfatului Administrativ în frunte cu Constantin Sturdza, iar Gorceakov se despărțea de autoritățile superioare locale nu luându-și adio, ci „*la revedere*” ⁶⁹.

În întâmpinarea coloanelor austriece sunt trimiși la Focșani Lascăr Bogdan, Alecu Conta, Mihalache Mihăiță, însoțiți de boierul focșănean, Iancu Giurgea. Pentru întreținerea trupelor austriece s-a avansat suma de 332.000 lei, cheltuită pentru zeci de mii de pâini, sute de pături în spitale, mii de odăi, înzestrate cu „*mindiri, perini, cergi*” ⁷⁰.

Timp de trei ani, românii au suportat cazarea și hrana a două armate – turcă și austriacă. Ambele au luat mult și au plătit puțin. Avalanșa de cereri și pretenții cu care au fost potopiți românii s-a concretizat în mii și mii de rații de alimente și furaje, mii și mii de

---

⁶⁵ L. Boicu, *op. cit.*, p. 149.

⁶⁶ *Ibidem*, p. 152.

⁶⁷ I. Nistor, *op. cit.*, p. 13 – 15; L. Boicu, *op. cit.*, p. 148 – 149.

⁶⁸ L. Boicu, *op. cit.*, p. 148.

⁶⁹ *Ibidem*, p. 149.

⁷⁰ A. M. Vn., dosar Acte / 1854, inv. nr. 22326, f. 74.

locuințe și sedii administrative și comerciale puse la dispoziție pentru cazare, toate asigurate pe seama populației cu tot ce era necesar (paturi, mese, scaune, așternuturi și obiecte de uz casnic, de iluminat etc.), localuri și materiale pentru funcționarea spitalurilor.

Moneda de metal, argint și aur, ca mijloc de plată, a fost înlocuită cu bancnota de hârtie, de cele mai multe ori refuzată de localnici. Mai mult, o mare cantitate de produse au rămas neplătite, iar altele au fost rechiziționate în schimbul unor chitanțe care n-au fost onorate niciodată.

Fișec, situația ca atare a provocat o stare de tensiune în orașe și sate. Încercările de nesupunere la obligații erau tot mai numeroase, din loc în loc se produceau revolte. În consecință, s-a ivit nevoia unor reglementări neîntârziate. După îndelungate tratative, s-au încheiat convenții identice cu Moldova și Țara Românească prin care s-au stabilit obligațiile ambelor părți ⁷¹.

Autoritățile române s-au străduit, pe cât posibil, să ușureze povara ocupației, să reducă pretențiile ocupantului, să impună plata mărfurilor, obiectelor, reparațiilor și serviciilor în monedă de aur sau argint, bancnotele fiind acceptate numai pentru achitarea diferențelor de valoare, să scutească de obligații țărănimea săracă, păturile nevoiașe de la orașe și unele instituții administrative.

Prin convenții s-a stabilit ca aprovizionarea cu hrană și furaje să se facă prin antrepriză, sarcina fiind atribuită autorităților locale. Acestea, împreună cu iluminarea și încălzirea spitalelor, mijloacele de transport, curierii, ștafetele și corespondența privată, urmau să fie plătite de austrieci.

Trupele austriece beneficiau de gratuitate la folosirea cuptoarelor publice și private de producere a pâinii, la încartiruirea în cazărmi, la folosirea localurilor pentru spitale, la asigurarea funcționării acestora cu tot ce era necesar, la utilizarea poștei, la asigurarea cu lemne, paie și alte materiale pentru zidiri, la efectuarea reparațiilor clădirilor utilizate.

⁷¹ L. Boicu, *op. cit.*, p. 157.

Dacă adăugăm acestor gratuități și nerespectarea multor obligații de plată și starea economico - financiară a Principatelor, ne putem imagina cât de gravă și accentuată era secătuirea Principatelor sub aceste poveri.

Cum plata nu se făcea pe loc, ci se întocmeau niște chitanțe care erau predate oficialităților locale și, de aici, Ministerelor de Interne, recuperarea cheltuielilor s-a făcut anevoios, nu la timp și chiar deloc. Plățile către locuitori se făceau din visteriile locale și ale isprăvnicilor, din fondurile adunate prin taxe și impozite. Așadar, totul și toate se răsfrângeau asupra populației.

Mărturiile focșănene sunt grăitoare.

La 1 septembrie 1854, Cărmuirea Județului Râmnicu Sărat informa Magistratul Focșanilor Munteni că Ion Voinescu, colonelul „*atașat pe lângă Împărăteștile K.(ezaro) K.(răiești) Oștiri austriece*” i-a comunicat sosirea în oraș, între 5 și 17 septembrie, a patru coloane militare pentru care trebuia asigurată „*câtimea de pâine de bună calitate*”, pe lângă celelalte obligații de cazare și hrană ⁷². Chiar înainte de sosirea trupelor, la 3 septembrie 1854, fusese amenajat un spital militar în „*sala de joc*” a hanului lui Alexandru Roimante, dotat cu 74 paturi de lemn, 40 de mese și 70 table de lemn, 50 scuiptoare de lemn și un „*comandir al Spitalelor Armiei K(ezaro). K(răiesc.)*”, Liever Parucic ⁷³.

La 4 septembrie 1804, trupele austriece erau deja încartiruite. Apar și nemulțumiri ale acestora. Astfel, Masa Oștenească, de pe lângă Starostia Putna, transmitea Sfatului Orășenesc Focșanii Moldovei plângerea, primită de Departamentul din Năuntru și trimisă Starostiei, de la „*comenduirea Detașamentului trupelor K(ezaro). K(răiesc). cantonate în Moldova, însuși feldmareșalul Leitenant contele Paar*”, cu „*nemulțumire și tânguire din partea militarilor din Ținut că au fost cartiruiți și pe la casele locuitorilor celor mai nevoiași*” și din această cauză, „*nu au cele trebuincioase pentru că cei mai înstăriți veștitori din acest târg [Focșani – n. n.] se scutește de cvartiruirile sub felurite mijloace*”.

---

⁷² A. M. Vn., dosar Acte / 1854, inv. nr. 22326, f. 81.

⁷³ *Ibidem*.

Departamentul din Năuntru „*pune îndatorire Dregătorului*” [Starostele de Putna – n.n.] ca, împreună cu Președintele Sfatului Orășenesc și „*comandirul companiei de jandarmi*”, să inspecteze toate locurile „*de cvartiruire și să așeze pe domnii militari pe la cele case mai de îndemânare, ferindu-se de clasa lăcuiitorilor celor mai nevoiași care nu sunt în stare a ține cvartire și a da obiectele necesare*”.

În final, aga Stamatina solicita, în trei zile, o informare către Departamentul din Năuntru din care să reiasă că „*șefii comandamentelor militare austriece s-au mulțumit cu regularizarea cvartirilor*”⁷⁴.

La 24 septembrie 1854, Starostia Putna a primit, printr-o Poruncă a Departamentului din Năuntru, „*tabelul dislocării trupelor austriece în Moldova, trimis de Feld Staig Maistru, D-[omnul] de Hess*”. Conform acestuia, la Focșani urmau, să fie cantonate un batalion, un escadron și un spital, în total 1.400 oameni și 190 cai, iar la Odobești 180 oameni și 180 cai.

Cum o parte din trupe sosiseră deja, se solicita o „*grabnică lucrare*” și „*cele mai active măsuri prin cea mai bună chibzuire*”.

Porunca era însoțită și de „*modelul Cartiruirii și a Căzărării*”.

Pentru „*ștabi, oberi, ofițeri, trebuiau asigurate trei odăi, una pentru slugi, grajd pentru cai și șură pentru trăsurile; pentru căpitani, două odăi, una pentru slugi, grajd și șură; pentru ofițeri subalterni, o odaie și una pentru slugi.*”

Încăperile pentru ofițeri trebuiau mobilate cu un pat cu așternuturi, divan, masă, scaune, două sfeșnice, garafă cu pahar pentru apă, lighean.

Slugile trebuiau să aibă un pat cu mindir și perne umplute cu paie, o laviță, o cergă, încălzire și iluminat.

Soldașilor trebuia să li se asigure locuri curate și haznale, un pat cu mindir, perne umplute cu paie, o cergă de învelit, lumânări.

Toate aceste obligații reveneau proprietarilor caselor.

⁷⁴ *Ibidem*, f. 58.

Cât privea aprovizionarea cu hrană și alte produse necesare iluminatului și încălzitului, revenită tot locuitorilor, se făcea pe bază de chitanțe care urmau a fi centralizate și decontate apoi fie de comendurile militare, fie din visteria locală sau a Departamentului din Năuntru, ținându-se cont de rațiile de pâine coaptă, carne, rachiu, sare, orez, făină albă, legume (linte, fasole, bob, mazăre, cartofi), lemne de foc, fân, paie, orz. stabilite pentru fiecare soldat, pe zi."

„Se atârnă în personala răspundere” a Dregătorului Ținutului îndeplinirea acestor obligații, părtașă fiind și întreaga administrație locală, „cu precădere Comisia de încartiruire, alcătuită de Dregător”, cu sarcini exclusive în această direcție ⁷⁵.

Dacă staționarea trupelor în Focșani, în mare parte, era temporară, multe unități fiind în trecere, fie spre București, fie spre Iași, organizarea și funcționarea a numeroase spitale militare au făcut din oraș unul dintre principalele centre sanitare ale armatei austriece.

Lista spitalelor, cu localurile destinate și mobilierul necesar, înființate încă din momentul pătrunderii primelor unități militare austriece, este edificatoare.

Acestea au fost amenajate în hanurile proprietarilor: Roșu, Garabet Murat, Sihlenii, Constandinică, Pătrășcan, Lipan, hagi Andrei și în localurile Bisericii „Precista” și ale Școlii Publice, pentru care au fost necesare 266 crivaturi (paturi), 231 tăblițe, 18 mese mari, 186 mese mici, 226 scuiători ⁷⁶.

La 28 septembrie 1854, numărul bolnavilor a crescut cu 231 de persoane, impunând o „grabnică reparare și pregătirea celor necesare” la casele spătarului Constantin Petrov ⁷⁷.

În același timp, Starostia Putna și Sfatul Orășenesc Focșanii Moldovei primeau înștiințarea că armata sârbească din Banat urma să facă aici un spital pentru 300 de bolnavi. Concomitent, se solicita încartiruirea celorlalți soldați în casele Renaud și se prezenta o listă cu ofițerii austrieci și casele în care urmau a fi găzduiți ⁷⁸.

---

⁷⁵ *Ibidem*, f. 56 – 58.

⁷⁶ *Ibidem*, f. 54.

⁷⁷ *Ibidem*, f. 58.

⁷⁸ *Ibidem*, f. 55 – 56.

Comandantul spitalelor austriece cerea Administrației Putna curățirea localurilor spitalelor, ferestrele, ușile și dușumelele să fie spălate cu apă caldă, să fie văruite, să nu fie umezeală, să beneficieze de sobe și lemne de foc ⁷⁹.

Și Focșanii Munteni se confruntau cu aceeași situație. La 1 octombrie 1854, Magistratul Focșanilor Munteni era înștiințat de Cărmuirea Județului Râmnicu - Sărat să pregătească hrana pentru trupele austriece care aveau să sosească în zilele următoare. Pe lângă 1.000 de oca de pâine, în 2.000 de bucăți, lista cu celelalte mărfuri luate de la negustori se ridica la suma de 1.864 lei și 36 parale ⁸⁰.

La 5 octombrie au sosit aici 40 de soldați cu 40 de cai din Regimentul 7 Ulani pentru care s-a înaintat o listă cu necesarul încartuirii ⁸¹.

Acesteia i se adaugă și o listă cu măsuri de încartuire și de „*obiecte și produse trebuitoare*” pentru o jumătate de Companie de sanitari, alcătuită din 29 oameni și 30 de cai, aflată în drum spre Moldova, între 9 și 10 octombrie 1854 ⁸².

Un „*oaspete de vază*” avea să primească Focșanii Munteni, la 17 octombrie 1854: „*Astăzi, la ora 10, urmează a sosi la Focșani supra-comandantul Armiei K(ezaro). Kr(răiești). Austriece, Ecscelența Sa Baron Hess*”, anunța Cărmuirea Județului. Magistratul orașului primea însărcinarea de a aduna „*câțiva din domnii orășeni, să iasă înainte la barieră, pe la 10 ceasuri evropenești și să primească pe Ecscelența Sa cu toată cinstea cuvenită unei asemenea Înalte Persoane*” ⁸³.

La Focșani, baronul Hess a inspectat câteva spitale din ambele părți ale orașului, a avut discuții cu Comandamentul local al trupelor austriece și a primit informații despre felul cum decurg relațiile acestuia cu oficialitățile locale în ceea ce privea încartuirea și

⁷⁹ *Ibidem*, f. 55 verso.

⁸⁰ *Ibidem*, f. 76.

⁸¹ *Ibidem*, f. 76 – verso.

⁸² *Ibidem*, f. 79 – 80.

⁸³ *Ibidem*, f. 175.

aprovizionarea trupelor. În urma vizitei, feldmareșalul adresa o notă Sfatului Focșanilor Moldovei „*să urmeze o bună înțelegere între domnii comandanți K(ezaro). Kr(ăiești). în orice privință*”⁸⁴.

Pe lângă fostele spitale ale trupelor rusești care au fost atribuite celor austriece, Sfatul Orășenesc din Focșanii Moldovei a adăugat spitalele organizate în casele Dinopol, spătar Petrov, căminar Scarlat Bontaș, bolta medelnicerului Andrei Ignat pentru spițerie (farmacie), bolta Magordia, pentru depozit de medicamente și spătar Tudorache Lupux⁸⁵.

Deși i se recomandase de Starostia Putna „*ca să ferească încăperile școalelor publice de ocuparea în trebuința oștirilor împărătești austriene cantonate aici*” iar, prin convențiile stabilite, localurile instituțiilor publice erau scutite de obligația încartuirii, Sfatul Orășenesc din Focșanii Moldovei a fost nevoit să organizeze un spital militar și la Școala Publică a orașului⁸⁶.

La începutul lui noiembrie 1854, situația s-a agravat prin suprapunerea ocupației austriece cu aceea a trupelor otomane. Aflat în imposibilitatea de a mai găsi alte spații de încartuire, Sfatul Orășenesc s-a adresat „*comandantului oștenesc austrian*”, informându-l că „*a regularisit*” ca armatele otomane, „*care urmează a veni pe 4 noiembrie să fie cvartirisite și în casele căminarului Scarlat Bontaș, la Nicolae Nichitache, bolta Dumitru Dancu și casele Elefterești, acum ocupate de oștile austriece*”. Cum pregătirile pentru încartuire trebuiau făcute în opt zile, „*în urmare, cu cinste, vă facem poftire să binevoiți a regula deșertarea caselor arătate de ocuparea oștenească de acum, spre a se putea pune în lucrare repararea și pregătirea acelor case de spitaluri pentru bolnavii din oștirea otomană*”⁸⁷.

Nevoia de încăperi pentru spital creștea continuu. S-a ajuns până la solicitarea intervenției Poliției. Directorul Spitalelor austriece din Focșanii Munteni solicita Ocârmuirii județului Râmnicu-Sărat și

---

⁸⁴ *Ibidem*, f. 59.

⁸⁵ *Ibidem*, f. 65.

⁸⁶ *Ibidem*, f. 61.

⁸⁷ *Ibidem*, f. 118.

Magistratului „*grabnice măsuri*”, chiar sub presiunea Poliției, pentru a-l obliga pe Alexandru Raimond „*să deșarte*” în 48 de ore încă două odăi, pe lângă sala de joc care-i fusese deja luată pentru extinderea spitalului din clădirea Clubului său ⁸⁸.

Încercările de rezistență în fața acestor obligații impuse de o ocupație străină, care depășesc cu mult starea materială a locuitorilor orașului, se rezumau la cereri de scutire, reclamații de abuzuri, sustrageri de la îndeplinire a acestora. Multe reclamații ajung până la Departamentele din Năuntru care, supuse aceluiași presiuni obligaționale, nu le puteau accepta. Așa s-a întâmplat cu reclamația locuitorilor din Focșanii Munteni și cu jalba lui Alexandru Raimond ⁸⁹.

Într-o jalbă, adresată Sfatului Orășenesc la 7 noiembrie 1854, bresla pietrarilor reclama faptul că nu s-a primit niciun ban pentru munca efectuată la pregătirea spitalelor austriece care însuma 225 de zile lucrătoare ⁹⁰.

Nici Judecătoria ținutului, deși scutită de obligația încartiruirii, nu a scăpat, și a fost nevoită să insiste pe lângă Starostia Putna să-i fie eliberat spațiul ocupat de trupele austriece: „*Judecătoria acestui ținut ce se ocupează cu cai și oștiri K(ezaro). Kr(ăiești). să se lase slobodă de asemenea sarcină*”, motivând „*primejdia de pojar*” și desigur, afectarea activității acestei instituții publice ⁹¹.

Dincolo de acestea, comportamentul unor ofițeri austrieci proba mentalitatea de ocupant, izvor de abuzuri duse până la agresivitate îndreptată nu numai asupra cetățenilor obișnuiți ci, chiar, asupra unor diriguitori de frunte ai administrației locale.

La 11 noiembrie 1854, Sfatul Orășenesc Focșanii Moldovei aducea la cunoștința Departamentului din Năuntru un asemenea fapt: „*Prezidentul acestui Sfat, d. cârmuitor Scarlat Bontaș, din lovitură ce au luat la mâna dreaptă de la un ofițer din armata împărătească*

⁸⁸ *Ibidem*, f. 84 – 84 verso.

⁸⁹ *Ibidem*, f. 61 verso.

⁹⁰ *Ibidem*, f. 86.

⁹¹ *Ibidem*, f. 62.

austriană, precum cu raportul nr. 1785 s-au supus la cunoștința Cînstitului Departament, se află astăzi pătimind în pat și în cură de doctor, umflându-se mâna, încât nu este în stare nici a scrie, nici a iscăli, a cărui îndatorire o îndeplinesc iscăliții”⁹².

Grăitor este și un fapt întâmplat în decembrie 1854 la Focșani. Un soldat austriac a încercat să pătrundă cu forța în Sămeșia ținutului și a fost arestat de paza moldoveană. A doua zi, soldații austrieci au năvălit în instituție pentru a-l elibera. S-a produs o ciocnire, de pe urma căreia un soldat român a primit o lovitură de sabie. S-au făcut cercetări, a urmat un schimb de scrisori între Domnitor și Coronini. Întâmplarea a fost relatată, printr-o corespondență trimisă de locuitorii de origine germană din Focșani, în „*Breslauer Zeitung*” din 11 aprilie 1855, în care se afirma că ciocnirea s-a soldat cu un mort și mai mulți răniți. Totodată, se arăta că șederea lor aici era periclitată de numeroasele excese ale soldaților austrieci, care avuseseră loc în timpul ocupației și pe care le înfățișau în cuvinte aspre⁹³.

Indisciplina trupelor austriece atinsese un asemenea grad, încât la Focșani și Odobești ofițerilor le era teamă să-i pedepsească pe proprii lor soldați⁹⁴.

La repetatele intervenții ale Sfatului Orășenesc către Starostia Putna privind povara obligațiilor față de ocupanți, aceasta îl informa la 12 noiembrie 1854, că se adresase Departamentului din Năuntru: „*Amploiați subalterni de la autoritățile acestui Ținut, prin jalba către Departamentul Trebular din Năuntru, s-au tânguit despre împovărarea ce li se face cu cvartiruirea de oșteni austrieni prin locuințele lor și au cerut ca în privirea neînchipuirii ce au pentru încăperi și a puținului venit, fiindu-le speranța numai în puțină leaifă ce primesc de la Cărmuire, să fie scutiți de asemenea pastoi*”.

Răspunsul primit nu conținea nimic concret, ci doar recomandarea ca „*ocărmuitorul* [starostele județului și președintele Sfatului Orășenesc – n.n.] să stăruiască către Comanda oștirilor

---

⁹² *Ibidem*, f. 61.

⁹³ L. Boicu, *op. cit.*, p. 235.

⁹⁴ *Ibidem*, p. 242.

cantonate în acest oraș Focșani” și „să apere, după putință, locuințele amplexațiilor Starostiei și Sfatului de asemenea cvartirului”⁹⁵.

Pe 17 noiembrie 1854, „Comandirul Oștirii Împărătești Austriene în Principat, D. Feldmareșal Leitenant, contele Coronini”, urma să plece de la Iași spre București, trecând, firesc, și prin Focșani. Departamentul din Năuntru porunca Starostiei măsuri de primire. La rândul ei, Starostia Putna atenționa Sfatul Orășenesc Focșanii Moldovei ca „la prilej de stă în acest oraș, să pregătească cartiruirea cuvenită și toate cele de trebuință în casele dumisale, comisul Nicolae Lipan și asemenea mădularile acestui Sfat îl vor vizita, pregătindu-i ceremonial raport”⁹⁶.

Asemenea Focșanilor Moldovei, întreținerea trupelor străine din Focșanii Munteni ridică numeroase probleme și, ca atare, s-au constituit și aici Comisiile de încartiruire, menite să satisfacă „cererea și trebuința declarate de cinstita K(ezaro). Kr(ăiască). Comandă a Corpului de Armie austriac”.

În acest sens, Cârmuirea Județului Râmnicu - Sărat comunica Magistratului Focșanilor Munteni obligativitatea înființării acestei Comisii, „asemenea celei din București”, pentru care trebuia să se înțeleagă cu „Comandantul oștirii locale” care va lua parte la lucrările ei. Comisia trebuia să fie alcătuită din „prezidentul Magistratului, două mădulare (funcționari) ale acestuia, un scriitor (secretar) și un cvartiruiitor”⁹⁷.

Cererea expresă și impusă de Coronini celor două Departamente din Năuntru ale Principatelor, izvorâtă din nevoia ocupantului de a ști precis unde și când au fost încartiruite trupele până la cele mai mici amănunte, detaliată în poruncile Departamentelor către administrațiile locale ajunge și la Focșanii Munteni.

Conformându-se, Administrația județului Râmnicu - Sărat a înaintat Magistratului, în copie, documentele sosite de la București.

⁹⁵ A. M. Vn., dosar Acte / 1854, inv. nr. 22326, f. 61 – 62.

⁹⁶ *Ibidem*, f. 86 verso.

⁹⁷ *Ibidem*, f. 86 - 86 verso.

Acestea se refereau, în principal, la numerotarea străzilor și caselor ce trebuia făcută „*prin înțelegere cu Comandantul armiei din Focșani*” cu precădere, „*prin locurile unde este staționată armata să se însemneze și să se numească ulițele și să se numeroteze casele, prin Comisiile de cvartire, în împreună înțelegere și conlucrare cu autoritățile locale .... pe cheltuiala comunității sau Magistratului, în socoteala Statului...*”. Se recomanda ca arhitecții și subprefecții să întocmească un plan al localității, chiar făcut „*în chip aproximativ*”, dar în care să se cunoască „*numirea străzilor și casele în care erau încartiruiți soldații austrieni*”. Un exemplar trebuia trimis Departamentului din Năuntru ⁹⁸.

În decembrie 1854, resursele materiale ale păturilor mici și mijlocii ale orașului se epuizaseră. Încercau, în disperare, să mai salveze câte ceva din bunurile lor de necesitate imediată; eschivându-se de la unele îndatoriri se ajungea la măsuri de presiune. Starostia Putna ordona Sfatului Orășenesc „*să meargă din casă în casă, fără osebire de persoană*”, acolo unde erau încartiruiți austriecii, cu precădere „*pe unde nu se găsesc așternuturile cuvenite*” și „*prin ajutor polițienesc să se îndatoreze pe gazdă de a asigura și așternutul cuvenit*”, odăile să fie încălzite și iluminate bine.

Locuitorii „*nu vor avea cuvânt de jeluire și neurmăre*”, iar aceia care vor încălca dispozițiile Guvernului „*se vor executa polițienește*”, căci chestiunea „*trebuia rezolvată în termen de șase zile și se va raporta Departamentului*” ⁹⁹.

Nerespectarea obligațiilor de plată și despăgubire a cheltuielilor locuitorilor pentru întreținerea trupelor austriece devenise un fapt obișnuit și permanent.

Cererile și jalbele acestora către administrație nu mai conteneau. Nedisponând de fonduri, Cârmuirea Județului Râmnicu - Sărat, spre exemplu, pentru evaluarea datoriilor și eventuala lor achitare din visteria locală sau a Departamentului, solicita, la 8 decembrie 1854, Magistratului Focșanilor Munteni, „*pentru casele ocupate cu totul de oștile otomane și austriece*”, o listă cu numele și

⁹⁸ *Ibidem*, f. 88 verso.

⁹⁹ *Ibidem*, f. 69.

prenumele proprietarului, numirea uliței, vâpseaua [cartierul – n.n.], numărul casei și chiria anuală¹⁰⁰.

Problematica încartuirii, prin diversitatea situațiilor ivite în raportul băștinaș - ocupant, a impus Comisiei de încartuire stabilirea unor reguli precise. Cei patru mădulari (membri) ai Comisiei (doi funcționari civili, un comerciant și un ofițer austriac) aveau obligația de a înscrie într-un registru, în decembrie 1854, toate casele din oraș, clasificate după starea materială a proprietarilor, fără „*excepții nedrepte*”, din care a patra parte din casă era destinată încartuirii pe seama proprietarilor.

Numai casele închiriate în întregime, pentru spitale, cazărmi, cancelarii, primeau chiria din veniturile Statului¹⁰¹.

Alte înlesniri care se făceau ocupantului erau reglementate prin dispoziții speciale. Spre exemplu, militarii austrieci erau scutiți de vamă când călătoreau de o parte și de alta a hotarului, băuturile achiziționate erau scutite de accize, iar documentele adresate Comandamentului austriac trebuiau traduse în germană, pentru că nu se admiteau în „*dialectul moldovenesc*”¹⁰².

Cu toate înțelegerile semnate între părți, din lipsa spațiilor, încartuirea în școlile bisericești nu a putut fi evitată. Astfel, Epitropia Seminariei Centrale din Iași se adresa Departamentului Cultului și Instrucțiunii Publice din Moldova făcându-i cunoscute „*pedicile întâmpinate de preoșii catiheți ai Școalelor bisericești din Ținuturi și în predarea lecțiilor din pricină că încăperile Școalelor acestora nu s-ar scuti de către autoritățile locale de cvartiruirea soldaților austrieni*”. Ca urmare, Departamentul s-a adresat Isprăvniceii Putna „*ca, prin înțelegere cu Comisia cvartirilor de acolo, să regularisească apărarea încăperilor pomenitei Școale de pastoiul oștenesc*”¹⁰³.

Pentru estimarea cheltuielilor proprii și mai puțin pentru achitarea obligațiilor financiare, la 31 decembrie 1854 „*d.K(ezaro)*).

¹⁰⁰ *Ibidem*, f. 89.

¹⁰¹ *Ibidem*, f. 91 – 92.

¹⁰² *Ibidem*, f. 66 – 67.

¹⁰³ *Ibidem*, f. 20 verso.

Kr(ăiesc). militar general magaziner” din Focșani „*adresează poftire Sfatului orășenesc Focșanii Moldovei să i se facă listele cu prețurile curente ale obiectelor de piață pe fiecare săptămână, traduse în dialectul german*” și Catagrafia Fabricii de Stearină, oferită Magaziei oștirilor austriece ca depozit, pentru stabilirea costurilor reparațiilor făcute ¹⁰⁴.

Cum fostul membru al Sfatului Orășenesc, serdarul Statea Tănăsoiu, desemnat cu întocmirea devizului de reparații la Fabrica de Stearină nu se achitase de îndatorire, la 17 ianuarie 1855, șeful Mesei oștenești de pe lângă Starostia Putna, I. Costian, îi transmitea aceeași însărcinare lui Dinu Murguleț. Devizul trebuia întocmit împreună, „*d. Comisioner Deprivant Oștenesc din partea Armatei austriece*”, cu meșterii lemnari și zidari în două zile și, apoi, „*să-l înfățișeze Sfatului spre a se împărtăși Starostiei*” ¹⁰⁵.

Nu era suficientă strădania de a le asigura încălzirea zilnică, negustorii trebuiau să suporte și abuzurile soldaților austrieци. La 12 ianuarie 1855, negustorul Sardus sâ n Săradian se plângea Starostiei Putna că „*soldații K(ezaro). K(răiești)*” îi furaseră „*cheresteaua aflată la Ocol pentru negoțul său ... pentru încălzirea încăperilor unde cartiruesc*” ¹⁰⁶.

Peste întreținerea trupelor staționate se suprapuneau obligațiile de asigurare a condițiilor de tranzitare a județului a altor unități militare care făceau popasuri în unele localități fixate prin graficile lor de marș. Astfel, la 27 ianuarie 1855, Starostia Putna era obligată ca „*la Etapurile Adjudul Nou, Mărășești și Focșani, de îndată să cumpere 6 căruțe cu 2 cai și la punctul Copăcești 2 căruțe, pentru călătoria domnilor miliari din trupele Imperiale K(ezaro). Kr(ăiești)*”. Erau localitățile stabilite ca „*stații de stopuri*” pentru trupele austriece în drumurile lor dinspre Moldova spre Țara Românească și invers ¹⁰⁷.

¹⁰⁴ *Ibidem*, f. 24 verso.

¹⁰⁵ *Ibidem*, dosar Acte / 1855, inv. nr. 22327, f. 22.

¹⁰⁶ *Ibidem*.

¹⁰⁷ *Ibidem*, f. 20.

Pentru înțelegerea cât mai fidelă a textelor, la 15 ianuarie 1855, „traducător în dialectul german pentru corespondența Starostiei și a Sfatului cu domnii comandori oșteșești K(ezaro). Kr(ăiești). a fost numit Iohan Sester”, un supus austriac din Focșanii Moldovei, cu o leafă de 150 lei pe lună ¹⁰⁸.

Dacă românii se sufocau sub povara obligațiilor, supușii austrieci din Principate, prevalându-se de convențiile încheiate, la presiunea Imperiului Habsburgic, dintre guvernele românești și Comandamentul armatelor ocupante, adresau petiții Starostiei Putnei să fie scutiți de încartiruire. Așa se face că, la 25 ianuarie 1855, leveranții Raih și Sraer, solicitau „a se lăsa liber” casele lor „de cvartiruirea soldaților împărătești austrieni”. Obligată, Starostia Putna dispunea Sfatului Orășenesc „ca să scutească pe domnii leveranți de asemenea cfartiruire” ¹⁰⁹.

În aceeași zi, „staționat Comandă a Oștirilor Imperiale K(ezaro). Kr(ăiești). din Focșani” s-a plâns Starostiei Putna de „neîndestularea soldaților împărătești de așternuturile cuvenite” și o soma ca în opt zile „să regularizeze îndeplinirea așternuturilor pe la toate cvartirile prin orice măsuri va ști” ¹¹⁰.

Sub ploaia adreselor și plângerilor venite din partea autorităților militare austriece, Starostia Putna comunica, la 3 februarie 1855, Sfatului Focșanilor Moldovei că, pentru „reglarea și îndestularea oștenilor K(ezaro). Kr(ăiești). cu așternuturile de pe la gazde” s-a „orânduit din partea armatei austriece D. Ketmaistru Novas” care, împreună cu un membru al Sfatului și cu ajutorul Poliției „să săvârșească acest lucru”, până la 15 februarie, „fără mai multă întârziere sau sminteală așteptându-se rezultatul până în 8 zile numai” ¹¹¹.

La 9 februarie 1855, Sfatul Orășenesc din Focșanii Moldovei îl desemna pe Dumitru Dumitriu pentru „a se trata de către gazde

¹⁰⁸ Ibidem, f. 21.

¹⁰⁹ Ibidem, f. 23.

¹¹⁰ Ibidem, f. 23 verso.

¹¹¹ Ibidem, f. 24 verso.

*așternuturile trebuitoare catanelor din oștile austriene ce cvartiruește în acest oraș”, împreună cu „rânduitorul din partea oștenească, d. Rutmaister Covaci și ajutorul polițianesc”*¹¹².

Încă din 10 februarie 1855, „*Carpov Comandant al Armiei din Banat*” se preocupa de buna aprovizionare a armatei pentru trimestrul al II-lea al anului. Acesta, „*cu poruncă cu adresat acestei Administrații a Magaziei [din Focșani] să asigure îngrijirea trebuincioasă pentru trupele austriecești*” de la 15 martie până la 30 iunie 1855. Starostia Putnei trebuia să trimită „*negreșit un domn comisar*” la casele cu nr. 367 și 368, unde se afla „*Magazia*”, pe data de 15 februarie, ora 10, „*spre a fi de față la chibzuirile și regulile ce se vor înființa*”¹¹³.

Problema asigurării așternuturilor pentru soldații austrieci continua să fie o grea povară pentru focșănenii moldoveni. Comandanții austrieci nu mai conteneau cu plângerile. La 17 martie 1855, cum „*soldații nu mai au pe la gazde așternuturile trebuincioase*”, ordonau Sfatului Orășenesc ca „*de îndată să orânduiască un membru al Sfatului*”, care, împreună cu „*polițist maistrul orașului și un însărcinat al Comandamentului, să meargă la toate casele arătate în însemnarea alăturată și să executeze aspru pe gazde cu ajutoriul Poliției...*”.

„*Fără sminteală sau mai multă întârziere*” Starostia Putna aștepta de la Sfatul Orășenesc, în 24 de ore, „*negreșit rezultatul acestui important caz*”, altfel va raporta Departamentului din Năuntru „*îngreunarea ce arată Sfatul la îndatoririle sale*”¹¹⁴.

La Adresă era anexată o listă cu unitățile militare, casele și numărul cearcefurilor, paturilor, pernelor și mindirilor necesare¹¹⁵.

Atitudinea de ocupant și abuzurile militarilor austrieci îngreunau și mai mult situația locuitorilor din Focșanii Moldoveni și a oficialităților administrative.

---

¹¹² *Ibidem*.

¹¹³ *Ibidem*.

¹¹⁴ *Ibidem*, f. 29.

¹¹⁵ *Ibidem*, f. 29 verso.

Încercările de restabilire a unei colaborări cât de cât conforme cu înțelegerile și convențiile încheiate se soldau cu eșec. În aceste împrejurări, „Comisia orânduită cu regularizarea cvartirilor din Focșani” a fost nevoită, la 10 aprilie 1855, să înainteze un raport Departamentului Trebilor din Năuntru al Moldovei.

„Deși subiscăliții, de la însărcinarea ce am primit ca mădulari ai Comisiei Cvartiruirilor din orașul Focșani, n-am conținut a întrebuița toată silința spre a putea face cuvenita înlesnire a Oștirea K(ezaro) Kr(ăiești) staționată în acest oraș în cvartirile trebuitoare și orășenilor chibzuire cu neîmpovărare fără dreaptă analoghie” se scria în raport, treburile nu mergeau cum ar fi fost normal să fie.

Astfel, au fost nevoiți, prin „două adrese să-l poștească pe D. Stantos Comandant ca, potrivit paragrafului 5 din instrucțiile comise, conformându-se, să ordoneze tuturor militarilor K(ezaro) Kr(ăiești) de a nu se orândui singuri... când voiesc și de a schimba când le vine [casa – n. n.], fără știrea și învoirea Comisiei”.

Soldații procedau de la ei putere, iar Comisia nu putea „face vreo mângâiere acelor abuzați cu cinele de militari”. Prin Raport, rugau Departamentul să intervină pe lângă Comandamentul Militar General al armatei austriece, ca acesta să poruncească „comandirilor de aici de a se conforma și de a nu se mai lăsa în slobodă voință pe militari a se muta fără voie”, Comisia neputând „păzi cuvenita regulă”.

Pentru înlesnirea raporturilor dintre Comisie și locuitori cu militarii austrieci, rugau Departamentul să poruncească Starostiei Putna să-l „atașeze pe comisarul de poliție, d. pitar Constantin Botez ... care cunoaște și dialogul german” pe lângă Comisie, aceasta având nevoie de el și „fără a mai fi întrebuițat în slujbele Poliției”, căreia îi erau suficienți ceilalți comisari ai ei ¹¹⁶.

Lunile februarie - aprilie 1855 au însemnat, pentru focșănenii din partea munteană a orașului, luni de eforturi din ce în ce mai mari pentru asigurarea încartuirii oștilor austriece, pentru repararea

¹¹⁶ Ibidem, f. 25.

localurilor spitalelor mereu deteriorate și vandalizate de soldații străini, pentru aprovizionarea unor trupe aflate în trecere.

Astfel, pentru spitale s-au cheltuit, din visteria orașului, 163 lei și 26 parale în luna martie și 489 lei în aprilie. S-au asigurat cartiruirea și aprovizionarea unei divizii de furgoane care plecase din București spre Tecuci, alcătuită din 50 oameni și 230 de cai, căreia i s-au mai pus la dispoziție și 42 de trăsurile de călători. La 9 și 16 martie, focșănenii s-au achitat de obligația încartuirii și aprovizionării cu hrană a încă două divizii care au poposit aici în drum spre București¹¹⁷.

Chestiunea întreținerii spitalelor și oștilor austriece a devenit aproape singura și permanenta preocupare a administrației Focșanilor Moldovei în prima jumătate a anului 1855. Trebuiau efectuate reparații la casele Sihleanu, devenite spital militar. trebuiau asigurate încartuirile și hrana a tot mai mulți soldați staționați ori în trecere. Mai mult, s-a înființat un nou spital în hanul lui Altân Ageamu, cu 28 odăi și un beci.

La ordinul comandantului austriac al spitalelor ostășești, pentru cunoașterea imediată și directă a problemelor și rezolvarea lor, medelnicerul Gheorghe Dimitriu, președintele Eforiei Focșanilor Moldovei a fost numit comisar pentru toate spitalele din Focșani¹¹⁸.

Cu aceeași situație se confrunta și Magistratul Focșanilor Munteni. Așternuturi, lemne, hrană, reparații la spitale, toate trebuiau rezolvate imediat. Pentru spitalele din casele Panait Costea și Anica Mihăiloae s-au cheltuit aproape 490 lei, numai în luna aprilie 1855.

Tot mai mulți negustori, prăvălieri, băcani, brutari, mungii și casapi, care au îndestulat armata străină solicitau Magistratului contra - valoarea mărfurilor în situația în care ocupantul se eschiva de la obligațiile stabilite prin convenții¹¹⁹.

În lunile martie – mai 1855, presiunile Comandamentelor austriece asupra Magistratului Focșanilor Munteni deveneau tot mai stăruitoare. Astfel, la 23 martie 1855, comandantul Spitalelor

---

¹¹⁷ *Ibidem*.

¹¹⁸ *Ibidem*, f. 123 – 128.

¹¹⁹ *Ibidem*, f. 64 – 67.

K(ezaro) Kr(ăiești) cerea înființarea unei „*mașini de distilat apa care să fie bună de băut pentru bolnavi*”. Cărmuirea trebuia „*să prețuiască o asemenea mașină, să caute un meșter, să plătească. Mașina a fost instalată imediat la spital și a costat 135 de lei*”¹²⁰.

Ocupația străină devenise atât de apăsătoare, prin consecințele sale directe și perpetue, ca urmare a stării materiale și financiare a populației și administrației locale, ajunsă la limita suportabilității, a neîndeplinirii la timp a obligațiilor ocupantului, de cele mai multe ori voită a prelungirii sale temporale. Mai mult, situația ca atare se răsfrângea tot mai accentuat asupra conștiinței umane, regăsită în reacția potrivnică, firească a românilor pornită din rănirea adâncă a sentimentului național.

În această situație, Coronini a fost nevoit să dispună înființarea, în ambele Principate, a unui Tribunal de război. Porunca sa, răspândită în cuprinsul țării, ajungea și la Focșani:

„*Porunca Corpului N. 64*

București, 1855 aprilie 29

După încercările făcute de curând prin proclamații și alte povățuiri ci a nu strica credința Oștirii K(ezaro) Kr(ăiești) mi-au dat pricină și mai silit cu să statornicesc un Standredst – Tribunal de război, în cuprinsul amândoror Principatele, de aceea și poruncesc a se face publicație că toate persoanele vor fi declarate de criminal, fără osebite de nație, ranguri și chiar soldați de ai puterilor străine, care ar îndrăzni a strica lăudata credință de supunere a oștirii K(ezaro) Kr(ăiești) care se afla în ocupație aici, prin niscava daturi, prin făgăduințe de foloase și jure sau prin proclamație sau care va fi încercat numai a îndemna spre a părăsi datoriile militarești în slujbele de campanie prin mincinoase plăsmuiri în contra puterii de război austriece după împrejurările de față și în cazul unei asemenea de va fi dovediți, după pravilă numai decât se vor osândi prin Tribunalul de război de a se împușca.

Coronini

Feldmareșal Leitenant”

¹²⁰ *Ibidem*, f. 120 verso .

Pe document este înregistrată și rezoluția:

„Magistratul orașului Focșani publică spre știință fiecăruia orășan de cele într-însa cuprinse.

Prezident

N.228

Mărgărit

1855 aprilie 29”¹²¹

Publicarea Poruncii s-a făcut și la dispoziția fermă a „K(ezaro) Kr(ăiesc) Comandirul Stației din Focșani”, prin Adresa cu nr. 309 trimisă „Administrației de Focșani” și repetată în urma unei alte Adrese, din 8 mai 1855, a Ocârmuirii Județului Râmnicu - Sărat către Magistratul Focșanilor Munteni¹²².

Cum retragerea trupelor austriece din Principatele Române se apropia de finalitate, pendularea acestora peste hotar nu mai contenea, supunând populația orașului la noi și noi eforturi. La 6 aprilie 1855, Starostia Putna, prin Masa Oștenească, înștiința Sfatul Focșanilor Moldovei că, peste două zile, urmau să sosească aici, în drumul spre București, un ofițer și 40 de soldați din armata imperială. Ca atare, „să pregătească cvartiruirile trebuitoare, pe vreme cât va poposi aicea, fără a se da vreo sminteală sau nemulțumire oștilor”¹²³.

Pe 15 aprilie 1855, aveau să sosească, de la Iași, 35 de soldați, un ofițer și 66 de cai, cărora trebuiau să li se asigure „aprovizionările cerute și osebitele înlesniri neapărate, precum și locuri de cvartiruire mulțumitoare”¹²⁴.

La fel, pe 7 iunie, urmau a veni în Focșanii Moldovei 43 de soldați, cu 30 de cai, iar pe 8 iunie, un ofițer cu 15 soldați. Pentru toți, încartiruirea trebuia să fie „fără sminteală sau nemulțumire”¹²⁵.

Presiunea ocupantului căpăta chiar și aspecte hilare pentru mentalitatea oamenilor locului, dar importante pentru cei care veneau

---

¹²¹ *Ibidem*, f. 132 – 132 verso.

¹²² *Ibidem*.

¹²³ *Ibidem*, f. 131.

¹²⁴ *Ibidem*, f. 131 verso.

¹²⁵ *Ibidem*.

dintr-un spațiu european în care civilizația își pusese deja amprenta în existența cotidiană, ca o necesitate firească și obligatorie. La 16 mai 1855, Departamentul Trebilor din Năuntru, prin Adresa cu nr. 8674, făcea cunoscut Eforiei Focșanilor Moldovei faptul că „*Exceleța Sa D.General Feldmareșal Conte Coronini, Comandantul Trupelor Imperiale K(ezaro) Kr(ăiești) Austriecești, cantonate în Principate*”, a primit de la Direcția Spitalelor austriece din Focșani o reclamație că un soldat a fost mușcat de un câine turbat. Coronini cerea ca „*în înțelegere cu Isprăvnicia Ținutului, publicând mai întâi prin batere de darabandă în tot caprinsul acelui târg, ca toți acei ce vor avea câini să-i fie în lanțuri, fără a-i lăsa slobozi pe uliți, să se ucidă și să se scoată afară din târg spre nemolipsirea aerului*”¹²⁶.

Ilustrativă pentru cât de apăsătoare erau eforturile financiare ale Eforiei Focșanilor Moldovei este lista cu chiriile ce trebuiau plătite din visteria orașului pentru casele în care funcționau spitalele militare austriece și farmaciile care le deserveau: 3.700 lei – casele Garabet Murat (spital); 3.100 lei – hanul Ageamului (spital); 5.500 lei – casa spătarului Constantin Petrov (spital); 3.700 lei – casele Sihleanu (spital); 1.600 lei – bolta medelnicerului Andrei Ignat (farmacie); 1.500 lei – încăperile din ograda Bisericii Precista (spital); 3.000 lei – bolta negustorului Dinapol (farmacie), 800 lei – bolta negustorului Mogârdei Zangaci (magazie pentru lucruri de spital); 800 lei – casele pitarului Iordache Lupu (magazie lucruri).

Numai în luna iulie, pentru reparațiile de la unele spitale militare, Eforia a cheltuit suma de 6.000 lei¹²⁷.

Încă din iulie, oficialitățile focșănene erau înștiințate de preconizatele treceri din septembrie a unor unități militare austriece peste hotar sau staționarea altora în localitate.

Pe 8 septembrie urma încartiruirea unui escadron de husari (270 oameni și 300 cai) care venea de la Roman și urma să înlocuiască trupele de cavalerie existente aici și care urmau să se retragă. Starostia

¹²⁶ *Ibidem*.

¹²⁷ *Ibidem*, f. 173.

Putna trebuia să pregătească lemne și paie, „să se îngrijească din vreme de încăperi trebuitoare, fără sminteală și nemulțumire”¹²⁸.

Pentru 16 septembrie se anunța dislocarea unei Brigăzi de Cavalerie, în frunte cu generalul Gablentz, în Focșani și Odobești. La fel, Starostia Putna trebuia să se îngrijească din vreme pentru încartiruire, să asigure „așternut și celelalte, fără a lipsi vreun obiect măcar”.

„La cea mai mică nemulțumire a oștirilor dumneelor, mădularii Comisiei, vor fi răspunzători și învinovați”.

De asemenea, trebuiau pregătite „grajdurile cuvenite pe la orașeni, după numărul cailor sau acelea ce au fost ocupate cu caii escadroanelor de ulani care s-au dus de aici”¹²⁹.

Tot din luna iulie, Starostia Putna s-a preocupat de asigurarea aprovizionării trupelor de ocupație pentru toamna anului 1855 și primăvara anului 1856. Împreună cu Comandamentul militar austriac din localitate, pe 19 august a organizat mezatul [licitația – n. n.] „pentru antreprizarea și siguranța proviziilor trebuitoare oștirilor imperiale, concentrate în Focșani, Odobești, Tecuci și Bârlad” pentru perioada 1 octombrie 1855 – 1 mai 1856. Licitația s-a desfășurat la sediul Cancelariei Administrației Magaziei armatei austriece din Focșani¹³⁰.

Ca măsură de siguranță, pentru a nu se mai confrunta cu situații dificile, abuzive, care ar îngreuna buna desfășurare a activității administrative, a instituțiilor publice, cum se întâmplase în anii anteriori, Comisia de încartiruire din Focșanii Munteni a întocmit „Lista cu casele închiriate către felurite fețe ce urmează a fi apărute de cvartir în ființă”:

- casa lui Dinu Colpaci, din Vatra Târgului, închiriată Poștei Focșani. „Se apără pentru că este Casa Poștei de la 20 septembrie 1854, când au sosit în oraș oștirile austriece”
- casele serdarului Alexandru Fortunata, pentru că este „Pensionat Privat”;

---

¹²⁸ Ibidem, f. 174.

¹²⁹ Ibidem.

¹³⁰ Ibidem, f. 133.

- casa protopopului Ene, pentru că are chiriaș pe Ghiță Poenaru, comajnicul Cârmuirii;
- casa pitarului Ghiță Fotin, are chiriaș pe Iorgu Costescu, subcârmuitor;
- casa Alecu Vernescu, închiriată Spitalului Județean;
- casa Bisericii Robescu, unde funcționa Tribunalul Județean;
- casa Marghioalei Văduva, închiriată lui Alexandru Fortunatu, profesor cl. a III-a;
- casa Anicăi Dumbrăviceanu, închiriată lui Alexandru Raimond, devenită hotel și casă de adunări și baluri, ocupată de spitalul oștirii austriece, din octombrie 1854;
- casa preotului Mihai, unde era chiriaș porucicul Iorgu Bucșănescu, comandirul Focșanilor;
- casa preotului Iordan, chiriaș Scarlat Emanoaie, membru al Tribunalului Județean;
- casa preotului Iordan, chiriaș Mihai Steler, doctorul județului;
- casa protopopului Petrea Sachelarie, chiriaș Ghiță Orleanu, grefierul Tribunalului Județean;
- casa Năstăsache Mironescu, chiriaș paharnicul Constantin Robescu, prezidentul Tribunalului Județean;
- casa postelnicului Ion Petrescu, unde funcționa Cârmuirea Județului¹³¹.

Cum începând cu toamna anului 1855 și până la 26 ianuarie 1857, s-a desfășurat o intensă și dificilă acțiune diplomatică, la nivelul Marilor Puteri europene și al Puterii suzerane, privind retragerea trupelor austriece din Principatele Române, având drept consecință retragerea treptată a multor unități militare austriece, acestea staționând, cu efective reduse, în principalele orașe, Focșanii au resimțit ușurarea poverii întreținerii acestora ¹³².

Sporadic, în afara Spitalului militar și a celor câteva unități de armată, focșănenii au avut de suportat consecințele imediate ale trecerii prin oraș a unor efective militare în retragere.

¹³¹ *Ibidem*, f. 152 – 153.

¹³² L. Boicu, *op. cit.*, p. 431 – 446.

Întreaga rezistență diplomatică a Austriei privind prelungirea cât mai mult posibilă a retragerii din Principatele Române se lega de atitudinea ostilă a acesteia privind hotărârile Congresului de la Paris din 1856 și apoi ale Convenției din 1857, referitoare la viitorul statut al Principatelor, la organizarea lor, la pregătirea condițiilor prielnice a Unirii acestora ¹³³.

Pe fondul anilor de ocupație, care au afectat adânc sentimentul național, opoziția Austriei față de Unirea Principatelor Române, a impulsionat voința de împlinire a idealului Unirii care, aici, pe Milcov, la hotar, a căpătat noi și statornice valențe, adevărate resorturi de implicare ardentă în desfășurarea evenimentelor care au urmat în anii 1856 – 1866, aureolând Focșanii cu perenul simbol de Oraș al Unirii.

---

¹³³ *Ibidem*, p. 315 – 343.